

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi; Et In Conimbricensi Academia
Sacrarvm Litterarvm Olim Primarii Professoris Emeriti De
Divina Gratia Pars ...**

Continens Prolegomena sex, & duos priores libros De Necessitate Divinæ
Gratiæ Ad Honesta Opera

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1620

Cap. I. De Judæorum errore circa veram Christi iustitiam, & gratiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94086](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94086)

PROLEGOMENON V.

DE VARIIS ERRORIBVS DIVINÆ GRATIÆ CONTRARIIS.

CAPVT PRIMVM.

*De Iudaorum errore circa veram Christi iustitiam,
& gratiam.*

1.
Privilegium
paritio.

Explicatis statibus humanae naturae, quorum cognitio ad intelligendam gratiae necessitatem in praesenti statu visa est necessaria, nunc notitiam praecipuorum errorum, qui contra gratiam Dei, & Christi fuerunt, praemittere opportunum iudicavi, ut facilius pareatur via ad Scripturas, & testimonia Conciliorum, & Patrum intelligenda, quae sunt huius materiae fundamenta. Tria ergo videntur esse errorum capita circa gratiam divinam, nimirum Iudaei, Pelagiani, quibus Semipelagianos, tanquam Pelagianorum reliquias adiungo, & Lutherani, sub quibus comprehendimus omnes huius temporis sectarios, eisque antiquos haereticos Manichaeos, & similes, qui arbitrij libertatem, ac subinde gratiae fundamentum negarunt, coniungimus. De his ergo tribus capitibus figillatim dicemus; postea vero scripta canonica, vel ecclesiastica, quae contra illos auctoritatem habent, proponemus.

2.
Primum Iudaorum errorum.

3.
Concilium

Iudeos igitur non solum in sua duritia perseuerantes, sed etiam in Christum iam credentes, de illius gratia male sensisse ex Actis Apostolorum, & epistolis Pauli manifestum est. Notauitque Tertullianus contra Iudeos in princip. & Augustinus epistola 95. dicens, de Iudeis dictum esse, Ignorantes Dei iustitiam, & suam volentes statuere, iustitiam Dei non sunt subiecti. Quia per legem iustificari se arbitrabantur, sufficiens sibi ad eam custodiendam libero arbitrio, hoc est, iustitia sua prolata ex natura humana, non donata ex gratia diuina, propter quod iustitia Dei dicitur, & similia habet sermone 13. de Verb. Apost. capit. 4. Duo autem praecipui errores in eis distinguuntur, vnus fuit, gratiam Christi ad salutem non sufficere sine legis veteris obseruatione. Quem errorem etiam alij Christianis ex gentibus conuersis persuadere coeperunt, primum Antiochia, deinde in Galatia, & alijs fortasse locis. Qui autem ita sentiebant ante Concilium Apostolorum Actor. 15. non erant haeretici, quia nondum erat veritas satis declarata, & ab Ecclesia definita. Qui vero post illud Concilium in eadem sententia pertinaces fuerunt, in haereticos lapsi sunt. Cuius defensorem praecipuum fuisse Cherintum haeticum Hebraeum, eumque maxime excitasse turbas contra Petrum, & Paulum pro defendenda obseruantia legis veteris (de quibus Actor. 15. & 21.) auctor est Epiphanius contra haereses 24. Ad impugnandum autem errorem hunc principaliter scripsit Paulus epistolam ad Galatas. ut in initio

Pars I.

expositionis eius Hieronymus, & Augustinus, & post Impugnatum illos reliqui expositores adnotarunt, & ex initio eiusdem epistolae satis constat. Miror (ait) quod sic tam cito Galat. 1. transferimini ab eo, qui vos vocauit in gratiam Christi, &c.

Erat enim error ille gratiae Christi contrarius, quia Cherintus, & alij praedicabant, fidem Christi cum tota lege Evangelica non sufficere ad salutem, sed necessariam esse circumcisionem cum alijs veteris legis obseruantijs, eo quod putarent legem perpetuam esse, eiusque opera per se, & sine Christo potuisse iustificare. Inde enim inferebant, etiam post Christi aduentum illam efficaciam, & necessitatem obtinuisse, quia non ex Christo, nec propter Christum, sed ex se, & ex libertate operantis illam habebant. Paulus autem e contrario demonstrat, legem illam per se salutem non contulisse, nec potuisse homines iustificare, neque ad hoc fuisse datam, sed propter transgressionem, ut sub illa tanquam sub paedagogo continerentur homines, donec veniret semen, qui est Christus. Atque in hoc sensu distinguit saepe ibi Paulus fidem à lege, dicens in capit. 2. Non iustificari homines ex operibus legis, sed per fidem Iesu Christi, & cap. 3. ex fide iustificat gentes Deus. Per fidem enim non tam actum credendi, Ad Gal. 2. quam doctrinam fidei Evangelicae creditam, & obseruatam intelligit. Et ideo ait in eodem cap. 3. Prius, per fidem inquam veniret fides, sub lege custodiebamur, conclusi in eam fidem, quae reuelanda erat. Fides enim, quae reuelatur, non est, nisi doctrina, seu verbum fidei, ut idem Paulus ait ad Roman. 10. quod etiam in cap. 1. vocat Euangelium, dicitque esse virtutem in salutem omni credenti.

Hoc ergo maxime est praeculis habendum in hac materia, ut intelligamus, quod in illa epistola Paulus distinguit legem à fide, non de omni lege, nec de solo actu credendi loquitur. Nam per legem, solum legem veterem intelligit, & ita cum excludit necessitatem operum totam Evangelicam doctrinam, & illam dicit iustificare, non ut creditam solum, sed ut creditam, & obseruatam, seu opere completam. Et vtrumque satis explicuit in c. 5. eiusdem epistolae ad Galatas. dicens: Qui in lege iustificamini à gratia excidistis; nos enim spiritu ex fide spem iustitiae expectamus. Nam in Christo Iesu neque circumcissio aliquid valet, neque praepitium, sed fides quae per charitatem operatur. Et infra. Vos in libertatem vocati estis fratres, utique à iugo legis veteris, ut declarat subiungendo, Tantum ne libertatem in occasionem detis carnis, sed per charitatem seruite inuicem. Si ergo scopus illius epistolae praeculis habeatur, non erit difficile ut in vero sensu testimonij eius in hac materia, quod nunc nobis positum est.

M 3

Alter

5.
Iudæorum
alijs error.

Alter Iudæorum error fuit, gratiam Euangelij non esse communem omnibus gentibus, sed specialiter datam esse Iudæis propter legis veteris obseruationem. Ideoq; gentes non esse Iudæis in Christi Ecclesia æquiparandos, sed hos esse illis præferendos. Ita colligitur clare ex discursu Pauli in epistola ad Rom. vt ibi expostores, & Patres notant, & singulariter Augustinus in expositione inchoata illius epistolæ, in cuius initio sic ait. In epistola, quam Paulus Apostolus scripsit ad Romanos, quantum ex eius textu intelligi potest, questionem habet talem, vtrum Iudæis solis Euangelium Domini nostri Iesu Christi venerit propter merita operum legis, an vero nullis operum meritis præcedentibus, omnibus gentibus venerit iustificatio fidei, quæ est in Christo Iesu.

6.
In quo distinguantur prædicti errores.
Ratio dubitandi.

Quæri verò non immerito potest, an hic error sit distinctus à præcedenti, non enim parum hinc pendet intelligentia vtriusque epistolæ ad Romanos, & ad Galat. quæ in hac materia de Gratia maximè necessaria est. Videri autem potest, non esse distinctos errores, sed vnum, quia non potuerunt aliqui Iudæi asserere, gentes non esse ad gratiam Euangelij admitteudas, etiam si circumciderent, & cum effectu prius circumciderentur. Quia quilibet gentiles poterant fieri profelyti, si vellent, & ab ipsis Iudæis non solum admittebantur, sed etiam inducebantur, vt ex Matth. 23. constat. Deinde etiam erat certum, illos profelytos seruantes legem numerari inter filios Abrahamæ, & ideo ad illos etiam pertinere promissiones Abraham factas, ergo negare non poterant, gentiles circumcisos admittendos esse ad Euangelium; ergo solum potuit esse controuersia, an gentiles essent capaces gratiæ Euangelicæ absque circumcissione, vel solum mediante illa. Et in hoc errarunt illi, contra quos scripsit Paulus in epist. ad Galat. ergo non potuit esse alius error, quem impugnat in epistola ad Romanos. Quia Iudæi, qui insultabant contra gentiles, & negabant illis esse communicandam gratiam Euangelij, necessario id intelligebant de gentibus in præputio manentibus, nam si circumciderentur, iam illos inter Iudæos computabant. Et hoc videtur sensisse Hieronymus in præfatione epistolæ ad Galatas, cum dicit, eandem esse vtriusque epistolæ materiam, & in vtraque antiquæ legis cessationem, & nouæ introductionem specialiter contineri, solumque differre, quod in epist. ad Roman. altiori sensu, & profundioribus Paulus vsus est argumentis.

7.
Errorum illorum conuenientia.

In hoc puncto dicendum breuiter est, errores illos parum quidem in re ipsa differre quoad ea, quæ in ipsis vel negantur, vel affirmantur, nihilominus verò multum distare, vel in fundamentis, vel etiam in primaria vtriusque erroris intentione, & assertionem. Declaratur: nam probabilius videtur, vt discursus factus ostendit, nullos Iudæorum in Christum credentium absolutè, & simpliciter dixisse, non esse concedendam gentibus salutem, aut gratiam Euangelij, aut vocationem ad Christi Ecclesiam, sed tantum sub ea conditione, nisi circumciderentur, vel (quod idem est) si in præputio manerent. Quod quidem de primo errore manifestum est ex Act. 15. & 21. & epistol. ad Galat. in quibus locis præcipue fit illius mentio. De hoc verò posteriori constare potest ex Act. 10. & 11. nam cum in priori capite narrasset Lucas visionem Petri, & initium prædicationis Euangelij ad Gentes in Cornelio, & qui cum eo audiebant à Petro verbum Dei, quando Petro, adhuc loquente, cecidit Spiritus Sanctus super eos, additur, Et obstupuerunt ex circumssione fideles, qui venerant cum Petro, quia & in nationes gratia Spiritus Sancti effusa est. Exultabant ergo Iudæi etiam Christiani, & fideles vsque ad illud tempus, gratiam Christi non fuisse communicandam gentibus, vtrique in præputio manentibus. Vnde additur cap. 11. cum Petrus ascendisset Hierosolimam, eosdem, qui ex circumcissione erant, aduersus illum disceptasse dicentes: Quare introisti ad viros præputium habentes, & manducaisti cum illis. Non ergo scandalum patiebantur in hoc, quod ad homines ex gentibus natos accederet, sed ad præputium habentes, si enim circumciderentur, non scandalizarentur. Atque ita vtrique Iudæi putabant, sine circumcissione non posse gentiles saluari, neque ad poenitentiam, vel Euangelium recipi, cum illa verò posse, & consequenter circumcissionem cum Euangelio esse coniungendam, neq; fidem Christi sine circumcissione sufficere ad salutem: sic ergo in re ipsa, & in assertionibus, vel negationibus suis multum conueniebant.

Potuit autem esse diuersitas, quia hi posteriores putabant, non esse prædicandum Euangelium gentibus nondum circumcisis, sed prius fuisse inducendos ad circumcissionem, & postquam essent circumcisi, illis fuisse prædicandum Christum, & Euangelium. Et hoc significat Act. 11. cum dicitur, eos, qui dispersi fuerant à tribulatione, quæ facta erat sub Stephano, perambulasse vsque ad Antiochiam, Nemini loquentes verbum, nisi solis Iudæis. Mouerunt autem potuerunt, quia putabant, Christum, eiusque gratiam solis filijs Abraham fuisse promissam, filios autem Abraham esse debere, aut naturales, & ab eo originem ducentes, aut saltem adoptatos per circumcissionem, ideoq; nemini fuisse Christum prædicandum, vel baptismum Christi conferendum prius, quam circumcideretur. Potuit hic error in hoc sensu intellectus perseverare in Iudæis, qui Romæ habitabant, quando Paulus ad Romanos scripsit.

Alij verò, qui priorem errorem Galatis persuadebant, fortasse non negabant, gentibus, etiam non circumcisis, prædicari posse Euangelium, sed solum contendebant, non esse separandum à circumcissione, siue simul siue quocunque ordine Euangelium cum lege, & baptismus cum circumcissione coniungantur. Act. enim 15. Iudæi, qui Antiochiam peruenierant, & viderant Ecclesiam ex gentibus congregatam (vt dicitur ca. 14.) non reprehenderunt Paulum, aut Barnabam, eò quod gentes præputium habentes baptizassent: sed solum superfeminarunt zizaniam dicentes: Nisi circumcidamini secundum morem Moysi, non poteritis saluari. Et postea in Concilio Apostolorum idem Iudæi solum dicebant: Quia oportet circumcidi eos, præcipere quoque seruare legem Moysi. Et in eodem errore perseverabant illi, de quibus dictum est Paulo Act. 21. Vides frater, quot milia sunt in Iudæis, qui crediderunt, & omnes emulatores sunt legis? Imò ex his, quæ ibi subiunguntur, colligi potest aliud discrimen. Nam priores, quos in epistola ad Romanos Paulus impugnat, omnibus hominibus dicebant, legem esse necessariam, neque gratiam Christi sine illa sufficere. Alij item legis emulatores licet fortasse in principio idem dicerent, postea ad hoc peruenisse, & hoc tantum contendisse videntur, vt saltem à Iudæis conuersis ad fidem lex obseruaretur, vt ibi significatur, cum ad Paulum ita Iudæi loquuntur. Audierunt autem de te, quia discessionem doceas à Moysen eorum, qui per gentes sunt, Iudæorum, dicens, non debere eos circumcidere filios suos. vbi ostenditur, non de gentibus, sed de solis Iudæis emulationem fuisse.

Denique potissimum discrimen, quodque nostro instituto magis deseruit, esse videtur in fundamento, potissimum & intentione erroris. Nam isti emulatores legis, & discrimen defensores primi erroris præcipue intendebant, legem obseruandam esse à Christianis, vel omnibus, vel saltem ex Iudæis conuersis ad fidem, quia credebant legem illam latam esse à Deo, vt per se sufficientem, ac necessariam ad salutem, ac subinde vt perpetuò duraturam, & obligatam. Ideoq; licet admittendum crederent Euangelium, non tamen, vt per se sufficiens, saltem Iudæis, neque vt excludens legem, sed vt miscendum cum illa, seu coniungendum.

Alij verò fautores posterioris erroris præcipue nitentur in merito operum suorum, dicebantq; solis Iudæis communicandam esse Christi gratiam, quia per iustitias suas, & obseruationem legis illi soli eam meruerunt.

meruerant, gentiles vero vtpote idolorum cultores, tanto bono esse indignos. Et hoc discrimen maxime ostendit discursus Pauli in epistol. ad Galatas, & ad Roman. Nam in epistol. ad Galatas præcipue confutat priorem errorem, ostendendo legem veterem non propter se, nec in perpetuum datam esse, sed tantum vt prædagogum ad separandum populum illum à gentium ritibus, & idololatria, donec veniret semen, quod est Christus. In epistola vero ad Romanos præcipue confundit Paulus præsumptionem Iudæorum, demonstrando, gratiam Christi non dari ex operibus legis, sed ex sola Dei misericordia. Et quia gentiles etiam contemnebant Iudæos eo quod Christum crucifixissent, illorum etiam peccata, & morum corruptionem Paulus commemorat, vt eos etiam humiliet, & confundat. Et hac occasione de peccato originali, quod totam naturam humanam infecit, omniumque peccatorum eius origo fuit, doctrinam tradit, vrita concludat, omnes indiguiffe redemptionem Christi, eiusque gratiam omnibus gratis offerri.

Atque ita in priori errore duo sunt proprie, & directe contra gratiam Christi. Vnum est, legem ante Christi aduentum per se iustificasse, & ad salutem sufficientem fuisse. Alterum etiam post Christi aduentum esse necessariam, saltem Iudæis, ac subinde fidem Christi non sufficere illis ad salutem. Quod potuit à Iudæis cogitari, vel quia de Christi redemptione, eiusque sufficientia non recte sentiebant, vel quia putabant, legem illam datam esse à Deo, vt perpetuo seruetur. Et quoad hoc posterius fundamentum impignatur hic error in materia de Legibus. Quoad prius vero in materia de Incarnatione, multa contra illam dicuntur, & in sequentibus impugnantur. Alij vero Iudæi non solum errabant, asserentes legem potuisse per se iustificare, sed etiam quia credebant legem sibi datam esse ex meritis suorum parentum, & Euangelium ipsis tantum esse missum propter suum meritum. Vnde in hoc posteriori errore multi contra diuinam gratiam continentur, à quibus orti sunt omnes, qui postea inuenti sunt, vt videbimus. Primus est, gratiam Dei propter opera nostra dari: secundus est, homines posse totam legem implere suis viribus, vt gratiam consequantur. Vnde sequitur tertius, hominem non indigere gratiæ adiutorio ad bene operandum, sicut oportet ad iusticiam apud Deum obtinendam, cum quo alius connectitur, nimirum gratiam Dei, & Christi non esse adiuantem, seu auxiliantem ad recte viuendum, sed vel ad remissionem peccatorum, vel ad iusticiæ incrementum. Imo addit Chryl. hom. 6. in epistol. ad Rom. Iudæos errasse dicentes gratiam Christi non esse sibi necessariam, quia in sola lege satis iustificabatur. Quod intelligendum existimo de Iudæis non cōuersis ad Christum, sed in sua perfidia obduratis, Iudæi enim facti Christiani non potuerunt negare gratiam Christi, potuerunt autem errare destruyendo rationem gratiæ, suis meritis illam tribuentes, quod præcipue confutare intendit Paulus in dicta epistola: inde vero viterius dicit sequi, gratiam Christi necessariam non fuisse, si ex lege esset iusticia, ac subinde gratis Christum mortuum esse, vt ad Galatas 2. scribit. Et ita omnes prædicti errores ex dictis epistolis Pauli sufficienter confutantur, vt postea videbimus: nunc enim hæc solum præmittimus, vt origo errorū in hac materia, & prima occasio Paulo oblata ad gratiam Dei prædicandam præ oculis habeatur.

CAPVT II.

De errore Pelagij contra diuinam gratiam.

1. **P**ost Iudæos primus, qui inter hæreticos male de gratia Dei sensit, fuit Pelagius circa annum Do-

mini quadringentesimum, de illo enim ait Vincen-
tius Lyrinensis capite 34. *Quis vnquam ante profanum
illum Pelagium tantam virtutem liberi præsumpsit arbitrij
& cæc. & capite 14. Pelagianos introduxerat dicen-
tes, Nobis viatoribus, nobis principibus, nobis expositioribus
damnate, quæ tenebatur, &c. Et idem sentit Augustinus
libro de Hæresib. in 88. & libro de Bonis persequ. cap.
21. & sæpe aliàs. Verum hoc de tota hæresi intelligen-
dum est: nam inchoationem eius præcessisse sentit
Hieronymus in Proem. Dialog. contra Pelagium,
dicit enim, illum Ioviniani hæresim excitasse. Addit-
que ibidem, Euagrium eodem laborasse errore, &
Rufinum adiungit lib. 4. in Jerem. in Præfat. & su-
mitur ex Augustino lib. 2. de Peccat. orig. De quibus
videri potest late Baron. ann. 410. nu. 6. & sequenti-
bus. Addi etiam potest ex Clemente Alexand. libr. 5.
Strom. in principio Basilidem Valentinū, & Marcio-
nem dixisse, fidem esse naturalem, ac subinde homi-
nem per naturam saluari, contra quos ipse arguit
more Pauli, quia sic superuacaneus fuisset aduentus
Saluatoris. Veruntamen hic error illis temporibus,
vel non satis fuit declaratus, vel statim extinctus est.
Pelagius vero principaliter eum docuit, & ex profes-
so declarauit, ac persuadere conatus est, & ideo illi
tanquam auctori tribuitur. Et quamuis fuerit Pela-
gius natione Britannicus, professione tamen mona-
chus in Oriente fuit, ibique cepit hæresim seminare
vt ex Chrysostomo colligi potest, qui epistol. 4. ad O-
lympi. in vltimis verbis sic ait: *De Pelagio monacho ma-
gno dolore affectus sum. Cogi. aigitur, quor. quantij. coronis
dignisim. qui forti animo in acie steterunt, cum viros tam piè
ac sanctè tantaq. cum tolerantia viuentes abripi. atq. in frau-
dem impelli videamus. Vbi de Pelagio, tanquam de ho-
mine in illis regionibus cognito, & fama virtutis il-
lustri loquitur, errorem autem eius non declarat. Ex
Oriente vero in Occidentem transiens Pelagius, ha-
bens socium Coelestium, & fautorem Iulianum, Ro-
mæ suum errorem seminare cepit, vt late Baro. ann.
411. nu. 52. ex Augustino l. de Peccat. orig. c. 21. & ali-
bi sæpe.**

Quis autem fuerit error Pelagij summam com-
prehendit Faust. lib. 1. de Gratia Dei cap. 1. his ver-
bis: *Dicit Pelagius, quod ad obtinendam salutem natura ho-
minis sibi sola sufficiat. Distinctus Augustinus libr. de
Hæresib. in 88. ait, Pelagium, & Coelestium adeo fu-
isse inimicos gratiæ Dei, per quam diffunditur chari-
tas in cordibus nostris, & fides per dilectionem ope-
ratur, vt sine hac posse hominem credant, & facere o-
mnia diuina mandata. Vnde inferius ait, licet Pela-
gius postea coactus fuerit gratiam Dei fateri, non ta-
men veram gratiam, neque veram eius necessitatem
vnquam fuisse confessum: nam solum liberum arbi-
trium vocabat gratiam necessariam ad bene ope-
randum. Addebat verbò adiuantem gratiam, quæ
facilius posset liberum arbitrium bonum velle, non
sine qua non posset illud & velle, & perficere. Et illam
præterea gratiam, qua liberum arbitrium ad facilius
bene operandum iuuatur, tantum dicebat esse diui-
nam legem, & doctrinam, quæ ad hoc tantum datur
vt discamus, quid facere, & sperare debeamus, non
vero vt quæ didicerimus esse faciendā, per donum
Spiritus Sancti faciamus. Hæc fere ibi Augustinus.
Qui fusius refert errores Pelagij in epistol. 106. in duo-
decim propositiones illos distinguens, quæ in Con-
cilio Palæstino damnatæ fuerunt. Multæ autem ex
illis propositionibus ad præsentem materiam dire-
cte non spectant, vt infra referendo Acta illius Con-
cilij adnotabimus.*

Nunc vero vt radicem, & sensum illius erroris a-
periamus, in primis notandi sunt quatuor primi ar-
ticuli, in quibus ait Adamum non contraxisse pec-
nam mortis ex peccato, sed ex se, & à principio fuisse
mortalem, in quo plane significat, idem sensisse de
concupiscentia, alijsque defectibus, vt sunt fames,
sitis, & similia, quæ homini connaturalia sunt, ideoque

Pelagiani
toris inchoa-
tio, fuit ante
Pelagium,
exponitur ex
Faust. & Aug.
gustino.